

УПРАВЛІНСЬКІ ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ В ОБЛІКУ, АНАЛІЗІ ТА АУДИТІ

н а в ч а л ь н и й п о с т о я н

УНІВЕРСИТЕТ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ
НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ (м. Київ)

УПРАВЛІНСЬКІ ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ В ОБЛІКУ, АНАЛІЗІ ТА АУДИТІ

Навчальний посібник
для студентів спеціальності 7.03050901 «Облік і аудит»

Київ
УБС НБУ
2015

Автори:

- В. С. Рудницький** – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку і аудиту [Львівський інститут банківської справи Університету банківської справи Національного банку України (м. Київ)];
- Т. В. Давидюк** – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку і аудиту [Харківський інститут банківської справи Університету банківської справи Національного банку України (м. Київ)];
- С. М. Деньга** – кандидат економічних наук, доцент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту (Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»);
- І. І. Стеців** – кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і аудиту (Львівський державний університет внутрішніх справ);
- З. Б. Живко** – кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри менеджменту (Львівський державний університет внутрішніх справ)

Рецензенти:

- З. В. Задорожний**, доктор економічних наук, професор (Тернопільський національний економічний університет);
- Я. Д. Крупка**, доктор економічних наук, професор (Тернопільський національний економічний університет);
- К. І. Редченко**, доктор економічних наук, професор (Львівська комерційна академія)

*Рекомендовано до друку вченою радою
Університету банківської справи Національного банку України (м. Київ),
протокол № 2 від 23 жовтня 2014 року*

Рудницький В. С.

- Р83** **Управлінські інформаційні системи в обліку, аналізі та аудиті** : навч. посібник для студентів спеціальності 7.03050901 «Облік і аудит» / В. С. Рудницький, Т. В. Давидюк, С. М. Деньга, І. І. Стеців, З. Б. Живко. – К. : УВС НБУ, 2015. – 243 с.
ISBN 978-966-484-241-6

Висвітлено теоретичні положення інформаційних систем (ІС) і технологій (ІТ), подано місце автоматизованих інформаційних технологій (АІТ) у предметних областях створення економічної інформації, розкрито методики функціонування АІТ обліку, аналізу, контролю і аудиту. У посібнику наведено завдання, які формуватимуть практичні навички створення облікової, аналітичної, контрольної інформації в автоматизованому режимі. В основу посібника покладено наукові статті, навчальні видання, лекції зі спеціальних дисциплін: «Організація обліку, аналізу і контролю», «Організація і методика аудиту», «Інформаційні системи в обліку», «Інформаційні системи в аналізі та аудиті», що їх автори читають понад десять років студентам економічних спеціальностей.

Навчальний посібник створено для використання студентами, викладачами, аспірантами вищих навчальних закладів. Він корисний практичним працівникам у галузі обліку, контролю, аналізу, аудиту, керівникам, консультантам, програмістам.

© В. С. Рудницький, Т. В. Давидюк,
С. М. Деньга, І. І. Стеців, З. Б. Живко, 2015
© Університет банківської справи
Національного банку України (м. Київ), 2015

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	7
Розділ 1. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІНСЬКИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ	9
1.1. Концепція сучасного постіндустріального (інформаційного) суспільства	10
1.2. Типи управлінських рішень у бізнесі і види управлінських інформаційних систем	12
1.3. Стратегічне управління бізнесом за допомогою ПМК «ІНТАЛЄВ: Навігатор»	20
<i>Питання для самоконтролю .....</i>	<i>22</i>
<i>Навчальні завдання .....</i>	<i>22</i>
<i>Завдання для самостійної роботи .....</i>	<i>27</i>
<i>Тести .....</i>	<i>27</i>
Розділ 2. ПРИНЦИПИ ПОБУДОВИ УПРАВЛІНСЬКИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ	29
2.1. Економічна інформація як мета функціонування ІСМ	30
2.2. Моделювання даних та проектування інформаційних систем	35
<i>Питання для самоконтролю .....</i>	<i>37</i>
<i>Навчальні завдання .....</i>	<i>37</i>
<i>Завдання для самостійної роботи .....</i>	<i>42</i>
<i>Завдання для індивідуальної роботи .....</i>	<i>42</i>
<i>Тести .....</i>	<i>43</i>
Розділ 3. НОВІТНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ, ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ	45
3.1. Суть інформаційних технологій, їх класифікація	46
3.2. Характеристика новітніх інформаційних технологій	55
<i>Питання для самоконтролю .....</i>	<i>64</i>
<i>Навчальні завдання .....</i>	<i>65</i>
<i>Завдання для самостійної роботи .....</i>	<i>70</i>
<i>Завдання для індивідуальної роботи .....</i>	<i>70</i>
<i>Тести .....</i>	<i>70</i>

Розділ 4. ІНСТРУМЕНТАЛЬНІ ЗАСОБИ ДЛЯ РОБОТИ КОРИСТУВАЧА	73
4.1. Структура автоматизованої інформаційної системи	74
4.2. Технічне забезпечення автоматизованих інформаційних систем	76
4.3. Програмне забезпечення автоматизованих інформаційних систем	80
<i>Питання для самоконтролю .....</i>	<i>85</i>
<i>Навчальні завдання .....</i>	<i>85</i>
<i>Завдання для самостійної роботи .....</i>	<i>87</i>
<i>Завдання для індивідуальної роботи .....</i>	<i>88</i>
<i>Тести .....</i>	<i>88</i>
Розділ 5. ІНФОРМАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ ІЗ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ	89
5.1. Операційні цикли у фінансовому обліку. Компоненти інформаційної системи обліку	90
5.2. Комп'ютерні програми для підприємств різних масштабів і галузей	91
<i>Питання для самоконтролю .....</i>	<i>101</i>
<i>Навчальні завдання .....</i>	<i>102</i>
<i>Завдання для самостійної роботи .....</i>	<i>103</i>
<i>Завдання для індивідуальної роботи .....</i>	<i>105</i>
<i>Тести .....</i>	<i>105</i>
Розділ 6. ІНФОРМАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ З УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ	107
6.1. Характеристика програмних продуктів для управлінського обліку	108
6.2. Технологія управлінського обліку в умовах комп'ютеризації	112
6.3. Технологія управлінського обліку за допомогою ПМК «ІНТАЛЄВ: Корпоративні фінанси»	115
<i>Питання для самоконтролю .....</i>	<i>119</i>
<i>Навчальні завдання .....</i>	<i>119</i>
<i>Завдання для самостійної роботи .....</i>	<i>121</i>
<i>Завдання для індивідуальної роботи .....</i>	<i>122</i>
<i>Тести .....</i>	<i>122</i>
Розділ 7. ІНФОРМАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ ІЗ ПОДАТКОВОГО ОБЛІКУ	123
7.1. Операційні цикли в податковому обліку. Компоненти інформаційної системи податкового обліку	124

7.2. Інформаційна технологія формування декларації з ПДВ і декларації про податок з прибутку	125
<i>Питання для самоконтролю</i>	127
<i>Навчальні завдання</i>	128
<i>Завдання для самостійної роботи</i>	128
<i>Завдання для індивідуальної роботи</i>	129
<i>Тести</i>	129
Розділ 8. ІНФОРМАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ ІЗ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ	131
8.1. Активні і пасивні загрози управлінським інформаційним системам	132
8.2. Загальні заходи контролю в управлінських інформаційних системах	136
8.3. Заходи контролю прикладних програм	139
8.4. Розмежування доступу користувачів до функцій та інформаційних ресурсів системи	147
<i>Питання для самоконтролю</i>	148
<i>Навчальні завдання</i>	149
<i>Завдання для самостійної роботи</i>	150
<i>Завдання для індивідуальної роботи</i>	150
<i>Тести</i>	150
Розділ 9. ІНФОРМАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ РОЗВ'ЯЗУВАННЯ АНАЛІТИЧНИХ ЗАДАЧ	153
9.1. Огляд інструментальних засобів проведення економічного аналізу	154
9.2. Огляд ринку комп'ютерних програм для проведення економічного аналізу	158
9.3. Кореляційно-регресійний аналіз	163
<i>Питання для самоконтролю</i>	168
<i>Навчальні завдання</i>	168
<i>Завдання для самостійної роботи</i>	171
<i>Завдання для індивідуальної роботи</i>	173
<i>Тести</i>	174
Розділ 10. НОВІТНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ, ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ	175
10.1. Напрями використання управлінських інформаційних систем в аудиті	176
10.2. Особливості аудиту комп'ютерних інформаційних систем фінансового обліку	178

10.3. Характеристика комп'ютерних програм для проведення аудиту	182
Питання для самоконтролю	190
Навчальні завдання	190
Завдання для самостійної роботи	191
Завдання для індивідуальної роботи	191
Тести	191

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ 193

Навчальна програма дисципліни	194
Тематичний план дисципліни	198
Тематика рефератів	199
Карта самостійної роботи студента (СРС)	201
Порядок і критерії оцінювання знань	203
Перелік питань для підготовки до поточного контролю	205
Перелік питань для підготовки до підсумкового контролю	207

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК 209

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ І РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ 218

ДОДАТКИ 222

Навчальне видання

РУДНИЦЬКИЙ Василь Степанович
ДАВИДЮК Тетяна Вікторівна
ДЕНЬГА Світлана Миколаївна
СТЕЦІВ Ігор Ігорович
ЖИВКО Зінаїда Богданівна

УПРАВЛІНСЬКІ ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ В ОБЛІКУ, АНАЛІЗІ ТА АУДИТІ

Навчальний посібник

для студентів спеціальності 7.03050901 «Облік і аудит»

Редактор	О. В. Жданова
Технічний редактор	І. В. Мазінг
Комп'ютерне складання	С. В. Полець
Комп'ютерне верстання	О. С. Серета
Коректор	О. П. Яремчук
Дизайн обкладинки	Д. Ю. Іщенко

Підписано до друку 28.08.2015. Формат 60 × 84^{1/16}.
Облік.-вид. арк. 10.0 Умовн. друк. арк. 14,18. Тираж 300. Зам. № 1329.

Університет банківської справи Національного банку України.
04070, м. Київ, вул. Андріївська, 1.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи серія ДК № 2872 від 11.06.2007.

Друк ТзОВ «Простір – М».
79005, м. Львів, вул. Чайковського, 8.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи серія ДК № 2167 від 21.04.2005.